

Zorgprogramma Ontwikkelingsstoornissen

Pro Persona werkt in zorgprogramma's. Een zorgprogramma is een overzicht van mogelijke behandelingen voor een bepaald psychisch probleem. Ze zijn ontwikkeld door psychologen, psychiaters, verpleegkundigen en patiëntenorganisaties. Daarbij is gebruik gemaakt van (inter)nationale richtlijnen en van de resultaten van wetenschappelijk onderzoek.

U kunt na de intake bij zorgprogramma ontwikkelingsstoornissen terecht, als u autisme of ADHD heeft, of denkt dit te hebben. We bieden zowel onderzoek als behandeling.

Onderzoek

Als autisme of ADHD nog niet officieel bij u is vastgesteld, dan krijgt u een onderzoek. Als u twijfelt aan een al vastgestelde diagnose autisme of ADHD, kunt u ook een onderzoek krijgen.

Het onderzoek bestaat uit één tot twee gesprekken, samen met u en iemand die u goed kent (bijvoorbeeld uw ouders, broer of zus, uw partner of een goede vriend of vriendin). Tijdens de gesprekken zullen de kenmerken van autisme of ADHD besproken worden. Soms zijn extra gesprekken of een aanvullend onderzoek nodig. De onderzoeker zal dit dan met u bespreken.

Autisme en ADHD zijn ontwikkelingsstoornissen. Dit betekent dat ze al vanaf de kindertijd aanwezig moeten zijn. Het helpt als u oude schoolrapporten, fotoboeken of het groeiboekje van het consultatiebureau mee neemt naar het onderzoek.

Na het onderzoek krijgt u een adviesgesprek. U krijgt daarin de uitslag van het onderzoek en meestal ook een behandeladvies. Als de diagnose autisme of ADHD is vastgesteld, kunt u behandeling krijgen binnen zorgprogramma ontwikkelingsstoornissen (zie 'behandeling'). Als u geen autisme of ADHD heeft, zal samen met u gekeken worden waar u het beste verder geholpen kan worden.

Behandeling

Start van de behandeling

Voor de behandeling begint, wordt er met u gekeken welke doelen u wilt behalen. Er wordt ook gekeken uit welke onderdelen uw behandeling moet bestaan. Tijdens de behandeling wordt regelmatig met u gekeken of u de doelen al heeft bereikt.

Leren omgaan met autisme of ADHD

Autisme en ADHD zijn stoornissen die niet genezen kunnen worden. Behandeling helpt om minder last van de kenmerken te hebben, en kan uit verschillende onderdelen bestaan. Vaak helpt het als iemand die belangrijk voor u is, af en toe of geregeld, mee komt naar de behandeling. Een vast onderdeel is uitleg over autisme of ADHD. Verder wordt er altijd met u gekeken wat het hebben van autisme of ADHD voor u betekent, en hoe u hier mee om kunt leren gaan. Mensen met autisme worden bijvoorbeeld geholpen om minder last van prikkels te krijgen. Ze kunnen ook leren hoe contacten met anderen beter kunnen gaan. Mensen met ADHD leren bijvoorbeeld hoe ze zich beter kunnen concentreren, of dingen kunnen plannen.

Medicatie

Er is helaas geen medicatie die autisme of ADHD kan genezen. Medicatie kan wel helpen om minder last van kenmerken van autisme of ADHD te krijgen. Het kan ook helpen om eventuele extra klachten te verminderen.

Een psychiater kan samen met u, indien nodig, kijken welke medicijnen u zouden kunnen helpen. U bepaalt zelf of u die medicijnen wilt gaan gebruiken.

Hulp vinden op verschillende levensgebieden

Door uw autisme of ADHD, kunt u op verschillende gebieden problemen hebben. Bijvoorbeeld bij uw studie of baan, het huishouden of uw contact met anderen. Binnen de behandeling wordt gekeken of we u kunnen leren met deze problemen om te gaan. Soms is het prettig om thuis hulp te krijgen bij het huishouden, het regelen van (geld)zaken of de opvoeding van uw kinderen. Hulp bij uw studie of het vinden van een passende baan kan ook belangrijk zijn. Zorgprogramma ontwikkelingsstoornissen biedt deze hulp niet. Wel kunnen we u helpen een organisatie te vinden die dit wel kan. We doen dit samen met u en het wijkteam van uw gemeente.

Behandeling van extra klachten

Mensen met autisme en ADHD kunnen last hebben van allerlei extra klachten: angsten, somberheid, slaapproblemen, verslaving aan alcohol, drugs of gamen, een laag zelfbeeld, relatieproblemen, heftige (plotselinge) gevoelens, trauma's, psychoses of zelfs gedachten aan de dood.

Deze extra klachten kunnen we op verschillende manieren behandelen. Een manier is u anders te leren denken en nieuw gedrag aan te leren (cognitieve gedragstherapie). Andere manieren zijn relatiegesprekken, traumatherapie (EMDR), vaardigheidstraining om met heftige gevoelens om te leren gaan of lichaamsgerichte therapie (PMT). Soms is het nodig dat we u voor deze klachten naar een ander zorgprogramma binnen Pro Persona verwijzen, of naar een andere organisatie. Dit doen we altijd in overleg met u.

Praktische informatie

- Doelgroep: volwassenen tussen 18 en 65 jaar met (een vermoeden van) ADHD of autisme
- Verwijzing via huisarts is noodzakelijk
- Onderzoek en behandeling zijn mogelijk in Arnhem, Ede en Tiel
- Gesprekken zijn op afspraak, op werkdagen tussen 8.30 en 17.00 uur
- Behandeluur gemiddeld zes tot twaalf maanden
- Bij afsluiting van de behandeling regelen we –indien nodig– nazorg, bijvoorbeeld bij Indigo, POH GGZ of RIBW

Meer informatie

- Arnhem: (026) 312 34 00, vragen naar de bureaudienst van het team ontwikkelingsstoornissen
- Ede: (0318) 43 35 02, vragen naar het secretariaat van het team ontwikkelingsstoornissen
- Tiel: (0344) 65 67 41, vragen naar de bureaudienst van het team ontwikkelingsstoornissen